

Lektionstillfälle 16

Grafiskt gränssnitt och anpassningar
med Mikael Larsson

Återblick

Förra gången lärde vi oss hur loggar hanteras och hur man kan undersöka olika feltilstånd.

Vi pratade om logrotation, resursanvändande, hängande processer och zombie-processer.

Dagens lektion

Mål: Installera grafiskt gränssnitt i Ubuntu server, och anpassa utseendet i bash.

- X Window System (X11, X)
- .bashrc, .profile, alias (**TLCL kap. 11**)
- Planering av repetition
- **Sista inlämningsdag inlämningsuppgifter!**

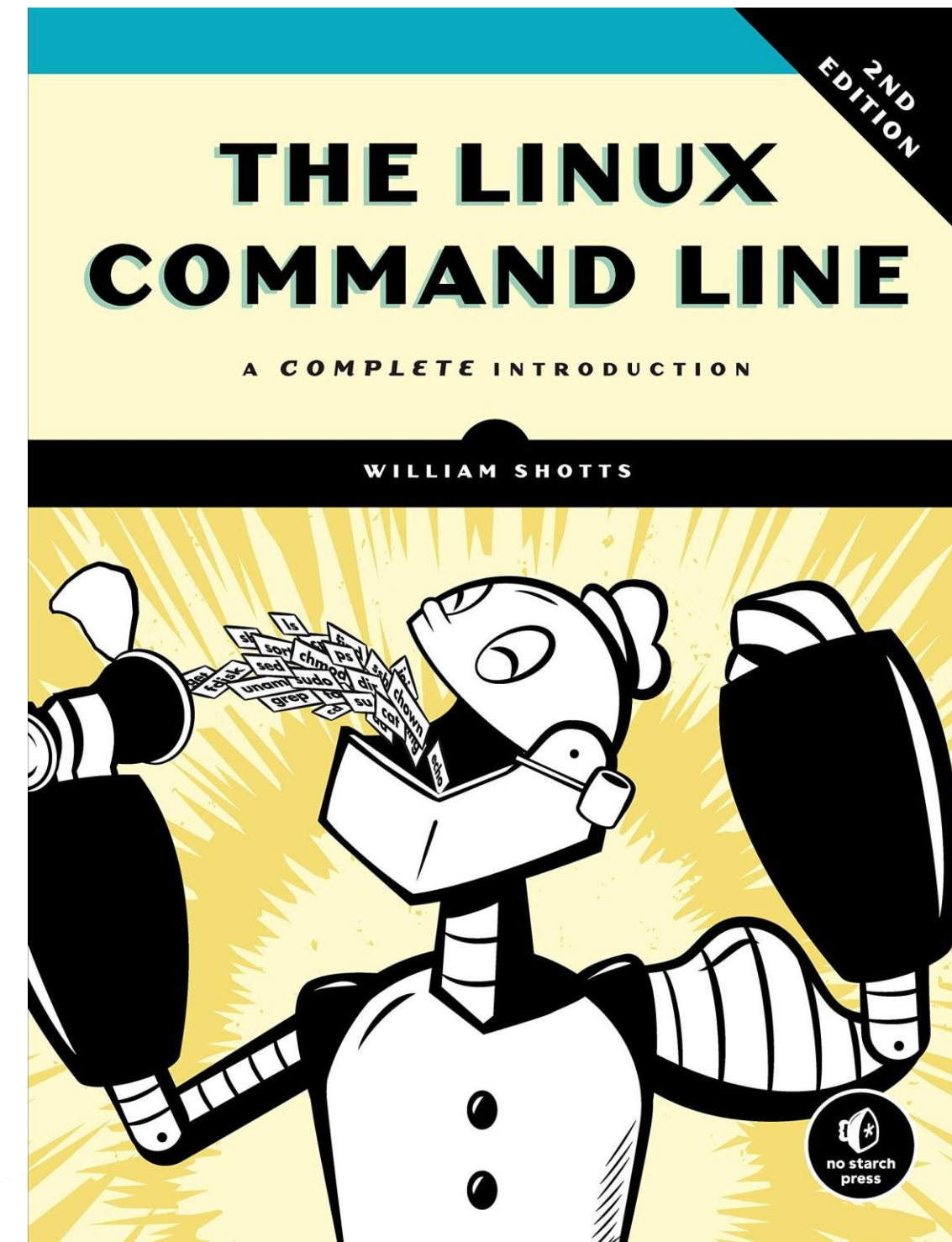
Termer och begrepp

- X11, X
- Display Manager
- Window Manager

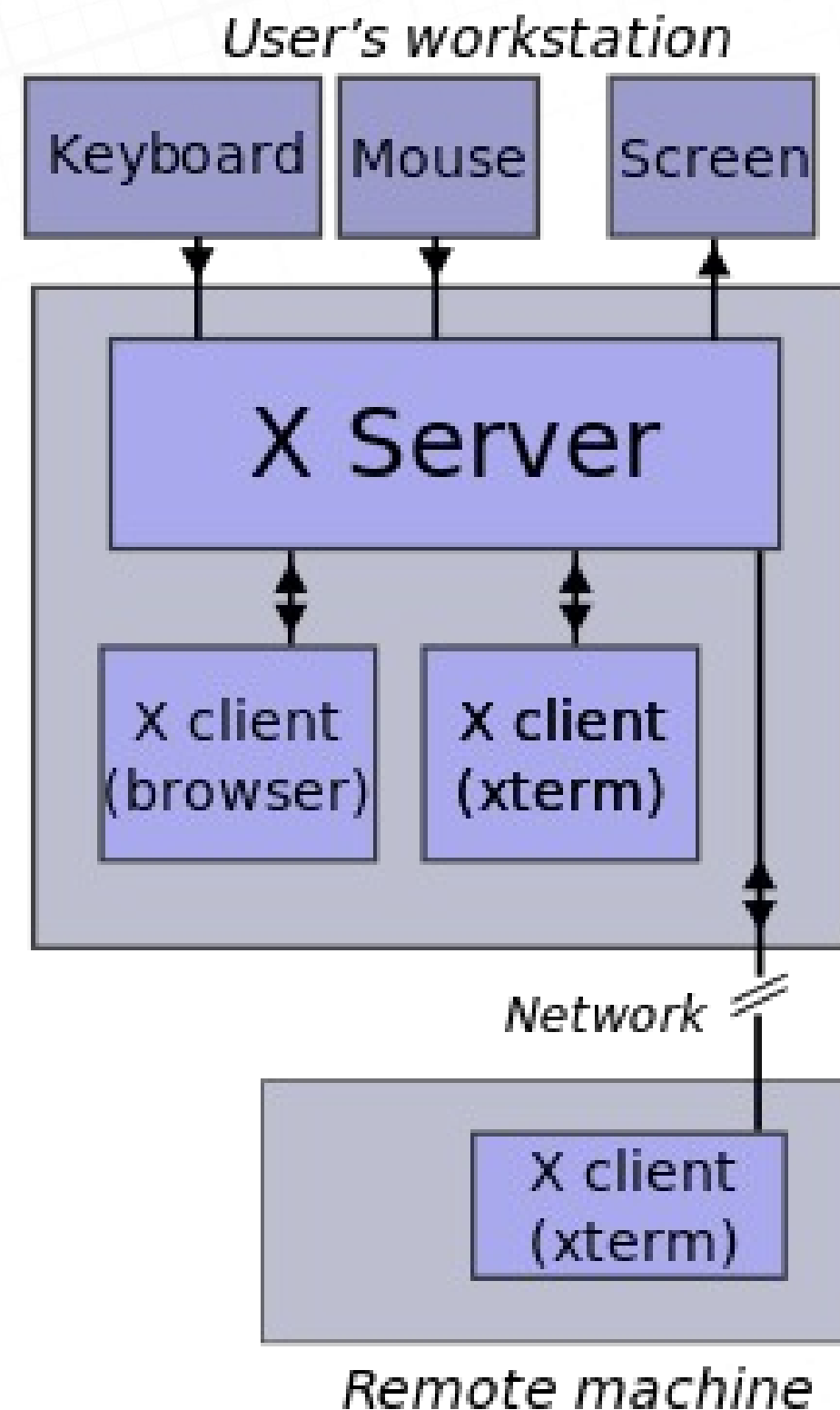
.profile och .bashrc

TLCL kapitel 11

X11

"The X Window system"

- Ursprungsversionen från 1984
- Bygger på komponenten X Server, som är kopplad till tangentbord, mus och skärm
- De program som vill använda X Server ansluter som X – klienter och kommer då åt tangentbord, mus och skärm.
- X Server och klient körs numer oftast på samma dator, men det går att köra på olika datorer.

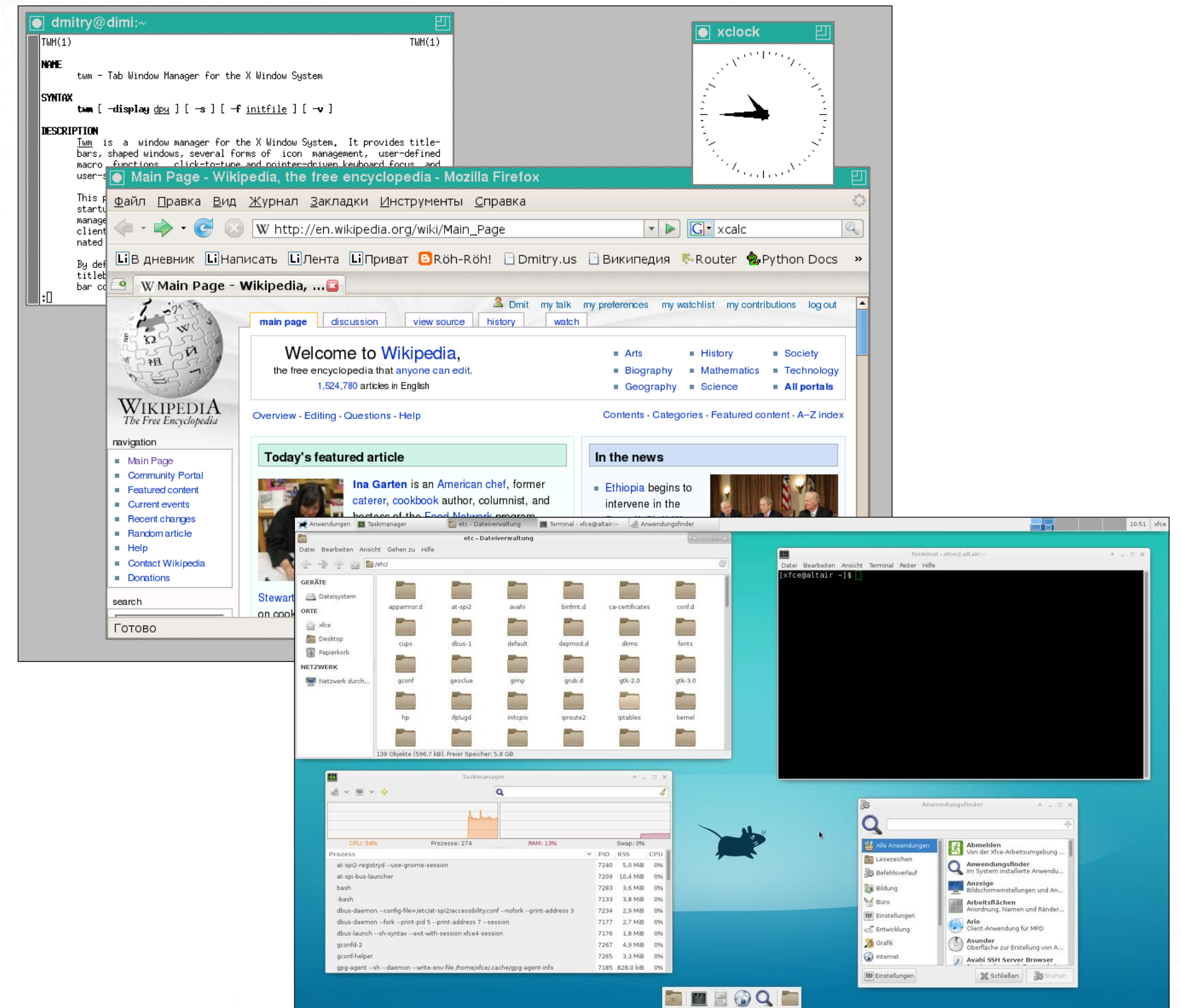
Window Manager

När ett X11 – program, alltså en X – klient, visas av en X – Server, så ritar det programmet bara innehållet i fönstren.

Programmet har ingen direkt kontroll över hur fönstrets ramar eller titelrad ser ut.

Det ansvaret har lämnats över till en speciell X – klient som har rollen Window Manager.

Det finns många olika Window Manager – varianter, som påverkar helt hur fönster ser ut, flyttas runt, skalas, et.c.

Olika användare på samma dator kan ha olika Window Managers.

Display Manager

X Display Manager är ett slags kombination av "init" och "login".

Det är den första X – klienten som kör och tar över hela displayen. Den visar en inloggningsskärm och är ansvarig för att starta Window Manager och andra X – klienter som ska starta vid uppstart.

X och virtuella konsoler

När man kör X på sin Linux-dator har man fortfarande tillgång till de virtuella konsoler vi använt hittills.

Men – för att komma ur X och byta till exempelvis konsol nr 1 behöver man trycka [ctrl+alt+f1].

När man väl är i text-konsolerna kan man använda [alt+f1] et.c. som tidigare.

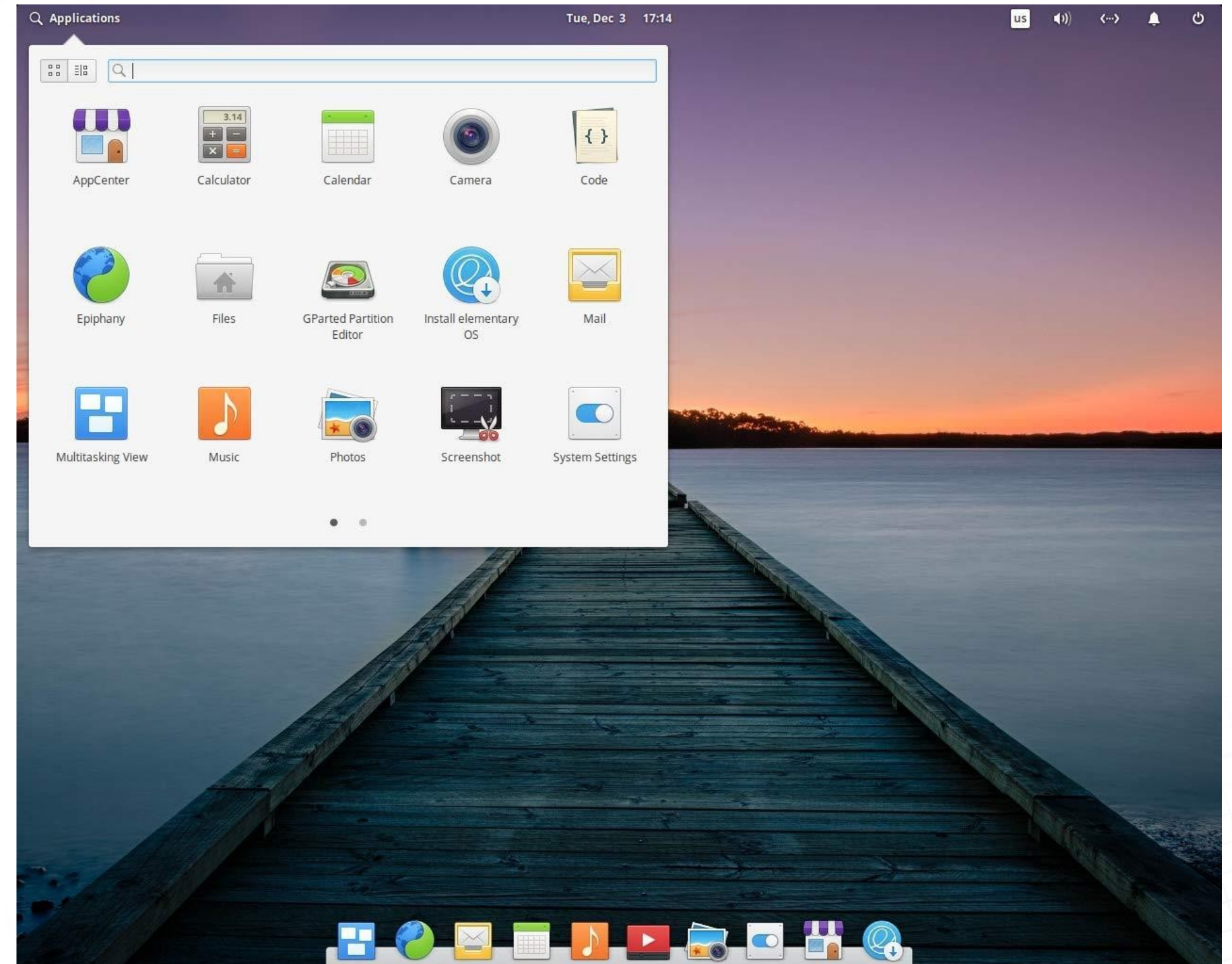
Display Manager kör oftast på virtuell konsol 7, så för att komma tillbaka dit trycker man [alt+f7].

Desktop-miljön

Vi är vana från andra grafiska miljöer (Windows, macOS) att fönsterhanteringen och resten av "skrivbordet" är ett och samma – att det sitter ihop.

I X behöver det inte vara så. Man behöver inte ens ha någon "explorer / finder", "papperskorg" task-bar eller liknande.

Men – det finns flera miljöer där allt sitter ihop och beter sig som man kanske är van.

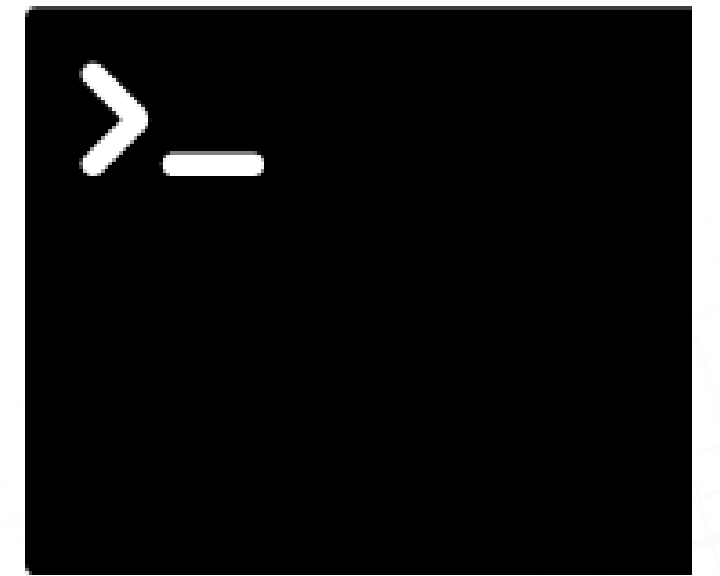
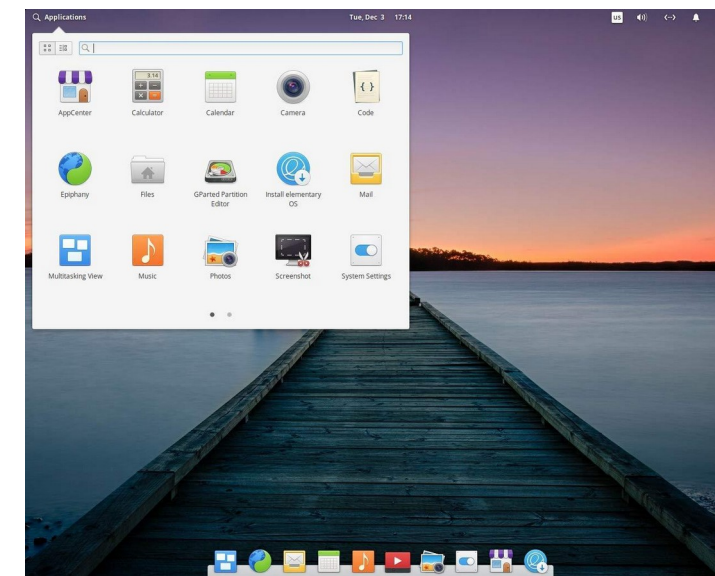

Desktop Linux = Server Linux

Observera att det inte är någon skillnad på Desktop och Server-installationer av Linux, förutom vilka paket som är installerade.

En Server-installation kan bli en Desktop-installation och tvärt om.

Man kan också välja att starta i konsol-läge, trots att alla paket för en grafisk miljö är installerade.

Laboration

Se instruktion i portalen!

Summering

Idag har vi tittat på grunderna om hur man kan arbeta med grafiskt gränssnitt i Linux.

Vi har återbesökt `.profile` och `.bashrc` för att se hur man kan anpassa sin miljö.

Nästa gång

Repetition!

Stort tack!